

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'QUV JARAYONIDA FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19102872>

Jamoliddinova Dilnoza Mirhojiddinovna

F.f.doktori, Professor

Rafiqova Dilrabo Nazaraliyevna

Toshkent xalqaro ta'lim universiteti Pedagogika fakulteti magistranti

Annotatsiya

Raqamli texnologiyalar jadal rivojlanishi ta'limni raqamlashtirish va yangi o'quv muhitini shakllantirishni talab qilmoqda. Oliy ta'lim muassasalarida raqamli platformalar, virtual laboratoriyalar va elektron resurslarning qo'llanilishi o'qitish jarayonini moslashuvchan va shaxsga yo'naltirilgan qiladi. Shu bilan birga, bu jarayon talabalarning o'quv motivatsiyasi qanday o'zgarayotgani masalasini ilmiy tahlil qilishni taqozo etadi.

Kalit so'zlar

jarayon, motivatsiya, kommunikatsiya, texnologiya, usul, metodika, qobiliyat.

XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimiga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Raqamli texnologiya o'quv jarayonining qismiga aylanib, o'quvchilarning bilim olish usullari, o'qituvchilarning esa darsni tashkillashtirish ishlarini tubdan o'zgartirmoqda. Yangi hosil qilish ta'lim olish, tekshirish shaxsga yo'naltirilgan o'qitish, mustaqil o'rnatishni tashkil qilish, aniq va aniqlash usullarini joriy qilish qilmoqda.

Raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish sharoitida talabalarning o'quv motivatsiyasi tarkibi va dinamikasini ochib berishdir. Shuningdek, raqamli o'quv vositalarining motivatsiyani oshirishdagi afzalliklari va cheklovlarini aniqlash hamda raqamli ta'lim muhitini samarali tashkil etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish ko'zda tutiladi.

Raqamli texnologiyalarni puxta o'ylangan didaktik va psixologik yondashuvlar bilan uyg'unlashtirish talabalarning o'quv motivatsiyasini barqaror oshirishga xizmat qiladi. Raqamli ta'lim strategiyalarini ishlab chiqishda gamifikatsiya, loyihaviy o'qitish, aralash ta'lim va shaffof baholash mexanizmlaridan foydalanish ta'lim samaradorligini sezilarli ravishda ko'taradi. Olingan natijalar oliy ta'limda raqamli muhitni takomillashtirish va talabalar

motivatsiyasini qo'llab-quvvatlash bo'yicha metodik asos sifatida qo'llanishi mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun raqamli texnologiyalar nafaqat ta'limiy materiallarini taqdim etadi, balki ularning o'rganish uslublarini, kreativliklarini va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Maktabgacha ta'lim tizimi ham bu yangiliklardan chetda qolmay, bolalarning kognitiv, emotsional va ijtimoiy rivojlanishida raqamli vositalardan foydalanishni taqazo etadi. Raqamli texnologiya – bu ma'lumotlarni raqamli formatda saqlash, uzatish va qayta ishlashga asoslangan texnologiyalardir. Raqamli texnologiyalar, asosan, raqamli signallarni (ya'ni, 0 va 1'lar) ishlatib, axborotni saqlash, uzatish va qayta ishlashni amalga oshiradi. Bu texnologiyalar kompyuterlar, mobil telefonlar, internet, sun'iy intellekt, elektron pochta va ko'plab boshqa tizimlar orqali hayotimizga kirib kelgan. Raqamli texnologiyaning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat: Ma'lumotlar uzatish va saqlash samaradorligi va ma'lumotlar yuqori tezlikda uzatiladi va katta hajmda saqlanishi mumkin. Tashish va almashish osonligi sababli raqamli ma'lumotlarni internet orqali tez va samarali ravishda almashish mumkin. Oson integratsiya xususiyati raqamli texnologiyalarni turli tizimlar va qurilmalarga integratsiya qilish imkonini kengaytiradi. Innovatsiya va rivojlanish imkoniyatlari: Raqamli texnologiyalar yangi imkoniyatlar va xizmatlar yaratishga yordam beradi, masalan, onlayn ta'lim, masofaviy ish, va boshqalar. Umuman olganda, raqamli texnologiyalar bugungi kunda jamiyatning turli jabhalarida, jumladan, ish, ta'lim, tibbiyot, sanoat va kommunikatsiya sohalarida katta o'rin tutadi.

Elektron ta'lim platformalari, onlayn kurslar, raqamli resurslar va interaktiv o'quv dasturlari o'quvchilarga ilm olish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilish imkonini beradi. O'quvchilar internet orqali istalgan vaqtda kerakli ma'lumotlarga erishishlari, turli xil o'quv materiallarini o'rganishlari, va masofaviy ta'limda ishtirok etishlari mumkin. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar yordamida o'qituvchilar ham o'z darslarini yangilab, interaktiv va ko'p tomonlama taqdim etishlari mumkin. Ta'lim sifatini oshirishdagi raqamli texnologiyalarning roli haqida quyidagilarni keltirish raqamli texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishda bir qator ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu ta'sirlarni quyidagicha tahlil qilish mumkin: O'quv materiallarining yangilanishi va kengligi. Raqamli texnologiyalar yordamida o'quv materiallarini tezda yangilash, kengaytirish va o'quvchilarga eng yangi ilmiy ma'lumotlarni taqdim etish mumkin. Elektron kitoblar, interaktiv darslar, va multimedia resurslari orqali o'quvchilarga bilim olish jarayonini yanada samarali qilish imkoniyatlari mavjud. Shaxsiylashtirilgan Ta'lim. Raqamli texnologiyalar

shaxsiylashtirilgan ta'limni rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Sun'iy intellekt, adaptiv ta'lim tizimlari yordamida o'quvchilar o'zlarining individual ehtiyojlariga mos keladigan darslar va mashqlarni olishlari mumkin. Bu esa o'quvchilarning o'z sur'atlarida o'qishlariga, qiyinchiliklarga duch kelgan joylarni aniqlash va ularni samarali o'rgatishga yordam beradi. Masofaviy Ta'limning Rivoji. Pandemiya davrida masofaviy ta'lim tizimi ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylandi. Masofaviy ta'lim platformalari orqali o'quvchilar va o'qituvchilar bir-biri bilan aloqada bo'lib, o'qish va o'qitish jarayonini davom ettirishlari mumkin. Bu esa ta'limga teng kirish imkoniyatlarini yaratadi. Raqamli Texnologiyalarni Ta'limda Samarali Qo'llashdagi Muammolar. Raqamli texnologiyalar ta'lim sifatini oshirayotgan bo'lsa-da, ba'zi salbiy jihatlar va muammolar ham mavjud: Raqamli bo'shliq. Dunyoning ayrim hududlarida raqamli texnologiyalarga kirish imkoni cheklangan. Internetga kirishning yomonligi yoki zarur texnik uskunalarning etishmasligi ta'limga teng kirish imkoniyatlarini cheklab qo'yadi. O'qituvchilarning raqamli texnologiyalarga moslashuvi. O'qituvchilarning barcha raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash uchun doimiy ravishda ta'lim olishlari zarur. Barcha o'qituvchilar raqamli vositalar va platformalarni samarali qo'llashda bir xil darajada tajribaga ega emaslar, bu esa ta'lim jarayonida farqlarni yuzaga keltiradi. Onlayn ta'lim resurslarining sifatini ta'minlash. Onlayn ta'lim platformalarida turli xil materiallar mavjud, lekin ularning sifati ham turlicha bo'ladi. Ba'zi platformalar juda sifatli va professionallikni ta'minlaydi, boshqalari esa etarlicha chuqurlikka ega emas. Shu sababli, o'quvchilar uchun sifatli materiallarni tanlashda e'tiborli bo'lish zarur.

Raqamli ta'limda tenglik, raqamli bo'linish. Raqamli texnologiyalarning ta'limda qo'llanilishi o'quvchilarning tenglikka bo'lgan imkoniyatlarini oshirishi mumkin, ammo bu jarayon global miqyosda tenglikni ta'minlashga to'sqinlik qiluvchi omillarga ega. Ba'zi mintaqalarda internetga kirish imkoniyati yo'q, bu esa ta'lim imkoniyatlarini cheklaydi. Ma'lumotlarga ko'ra, dunyoning kam rivojlangan hududlarida bolalar uchun raqamli ta'lim imkoniyatlari mavjud emas. Bu raqamli bo'linishni yanada kuchaytiradi, bu esa ta'limdagi tenglikni buzadi. O'qituvchilarni tayyorlash, ta'limda raqamli innovatsiyalar. Raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish uchun o'qituvchilarning tayyorgarligi muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarni zamonaviy texnologiyalarni ishlatishga o'rgatish, ular uchun treninglar va kurslar tashkil etish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.N.A.Sultonova, G.M.Nazirova “Maktabgacha ta’limda qiyosiy pedagogika”
“ Ilm va fan”, 2023. – 156 bet

2.Shomurodov, S., & Karimov, D. (2020). "Masofaviy Ta'limning Ta'lim Sifatiga Ta'siri." O'qituvchi va Ta'lim Jurnal, 8(1), 99-112. 3. Gulomova, F. (2022). "Shaxsiylashtirilgan Ta'lim: Raqamli Texnologiyalarni Samarasiz Qo'llashning O'ziga Xosligi." Ta'lim metodikasi jurnali, 13(5), 45-49

3.Umarova N.Rva Yigitaliyeva, SIAQ (2021). Kontsepsiya kognitiv tilshunoslikning asosiy birligi sifatida. NAZARIY VA AMALIY FAN O'qitish: Teoreticheskaya i prikladnaya nauka,(9) , 701-704.

4.Yigitaliyeva, S. (2021). Konsept va umummilliy konseptlar hamda ularning tadqiqi. *Scienceweb academic papers collection*.

1.